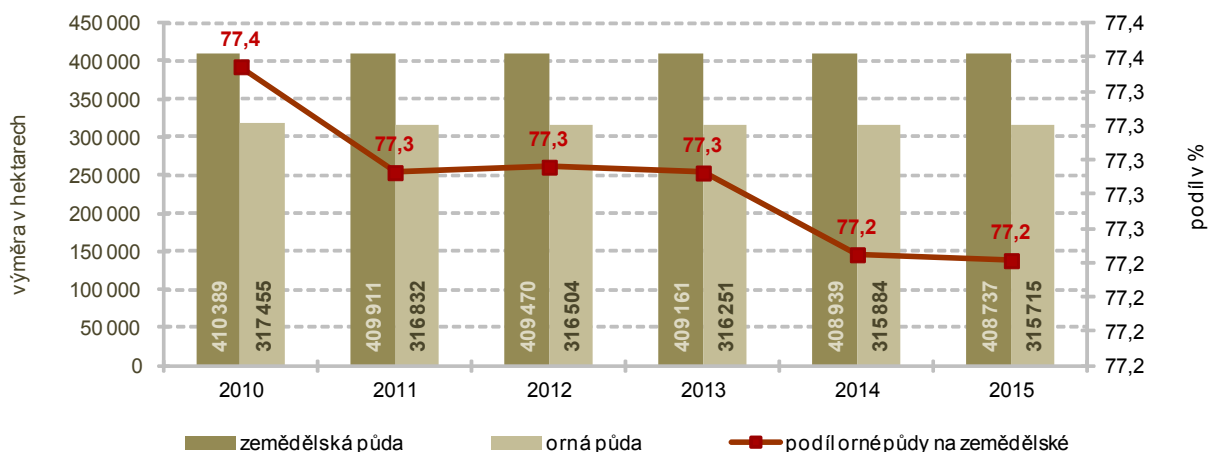

4. Životní prostředí

Dlouhodobě ubývá zemědělské i orné půdy.

V Kraji Vysočina se dlouhodobě zmenšuje plocha zemědělské půdy, současně se snižuje i podíl orné půdy (v roce 2015 to bylo 46,5 % z celkové výměry kraje). Mírně se rozšířila plocha zahrad, nepatrně se snižuje plocha trvalých travních porostů. Nejvýraznější úbytek zemědělské i orné půdy byl na Vysočině v letech 2008–2013 zaznamenán v okrese Jihlava (u zemědělské půdy o 0,7 %, u orné o 0,9 %). Na úkor zemědělské půdy se rozšiřují lesní, vodní, zastavěné i ostatní plochy.

Graf 4.1 Výměra zemědělské a orné půdy v Kraji Vysočina

Relativně nízký podíl ekologicky obhospodařované půdy.

Výměra ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) se na Vysočině až do roku 2014 zvyšovala, v roce 2015 se však proti předchozímu roku snížila o 16,6 %. Její podíl na celkové výměře zemědělské půdy kraje dosáhl 4,8 %. Oproti roku 2011 se tento podíl snížil o 0,3 procentního bodu. Kraj Vysočina tak za většinou ostatních krajů z hlediska ekologického zemědělství dlouhodobě zaostává, nižší podíl ekologicky obhospodařované půdy je pouze ve Středočeském a Jihomoravském kraji.

Vzrostla spotřeba vody, stoupá sazba za vodné a stočné.

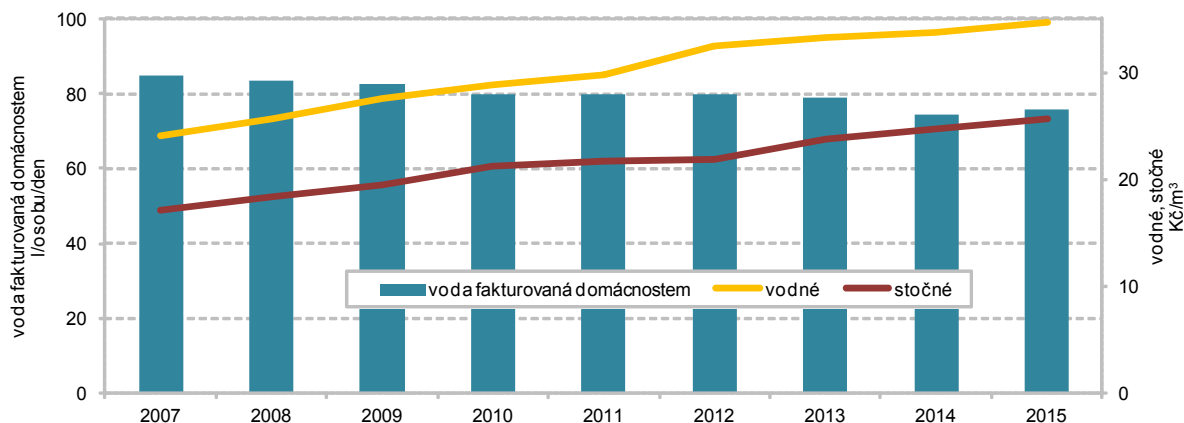
Z celkového počtu 509 507 obyvatel (střední stav) Kraje Vysočina bylo v roce 2015 pitnou vodou z vodovodů zásobováno přes 486 tisíc osob, což představuje 95,5 %. Délka vodovodní sítě dosahuje na Vysočině 5 784 kilometrů a vodovodních přípojek je evidováno téměř 136 tisíc. V roce 2015 bylo pro obyvatele Vysočiny vyrobeno 24,1 mil. m³ vody určené k realizaci, což meziročně představuje zvýšení o 2,4 %. Ke zvýšení výroby vody došlo v kraji poprvé od roku 2010. V Kraji Vysočina tak došlo k meziročnímu nárůstu specifického fakturovaného celkového množství vody o 2,9 l/osobu/den, zvýšení u domácností dosáhlo hodnoty 1,3 l/osobu/den. Objem fakturované vody celkem zaznamenal proti roku 2014 nárůst ve výši 2,5 %, zatímco v roce 2014 bylo celkem fakturováno 20,7 mil. m³ vody, v roce 2015 to bylo 21,2 mil. m³. Na domácnosti připadá 66,3 % z celkového množství fakturované vody. Sazba ceny pitné vody naopak stoupá, na Vysočině vzrostla sazba vodného z 33,80 Kč/m³ v roce 2014 na 34,72 Kč/m³ v roce 2015 a stočné stoupl z 24,70 Kč/m³ na 25,61 m³.

Roste podíl obyvatel v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod.

V roce 2015 na Vysočině bydlelo v domech napojených na kanalizaci více než 447 tisíc osob, což je 87,8 % z celkového počtu obyvatel, ve srovnání s předchozím rokem byl zaznamenán nárůst o 0,6 procentního bodu. Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod dosáhl 76,8 % (meziroční zvýšení o 3,5 procentního bodu). Celková délka kanalizační sítě na Vysočině v roce 2015 činila 3 227 km a počet kanalizačních přípojek přesáhl 111 tisíc. Proti předchozímu roku byl zaznamenán nárůst objemu vod vypouštěných do kanalizace, a to o 2,1 %. Na území kraje bylo v provozu celkem 197 ČOV (1 mechanická a 196 mechanicko-biologických)

s celkovou kapacitou 171,1 tis. m³ za den. Podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace dosáhl 88,5 % z celkového množství odpadních vod, proti roku 2014 byl zaznamenán nárůst tohoto podílu o 0,9 procentního bodu. Objem kalů vyprodukovaných čistírnami odpadních vod představoval 7 701 tun sušiny, což bylo o 8,2 % více než v roce 2014. Nejčastějším způsobem zneškodnění kalů bylo na Vysočině kompostování.

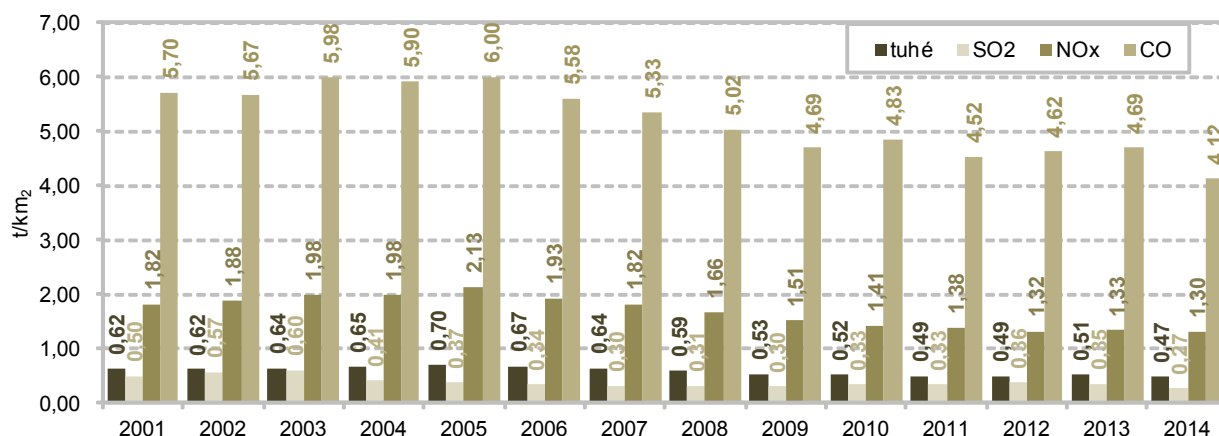
Graf 4.2 Specifické množství vody fakturované domácnostem v Kraji Vysočina

Rozhodující vliv malých stacionárních a mobilních zdrojů znečišťování.

Na emisích znečišťujících látek se v Kraji Vysočina nejvíce podílejí převážně malé stacionární zdroje znečišťování (REZZO 3) a mobilní zdroje znečišťování (REZZO 4). V roce 2014 v kraji pocházely z těchto zdrojů zhruba čtyři pětiny tuhých znečišťujících látek, přes devět desetin emisí oxidu uhelnatého, bezmála tři čtvrtiny emisí oxidů dusíku a téměř šest desetin emisí oxidu siřičitého. Zvláště výrazný je vliv mobilních zdrojů znečišťování u oxidů dusíku (v roce 2014 byly zdrojem téměř sedmdesát procent emisí) a malých stacionárních zdrojů u oxidu uhelnatého (přes sedmdesát procent emisí.)

Graf 4.3 Měrné emise REZZO 1-4 podle zdroje znečištění v Kraji Vysočina (v t/km²)

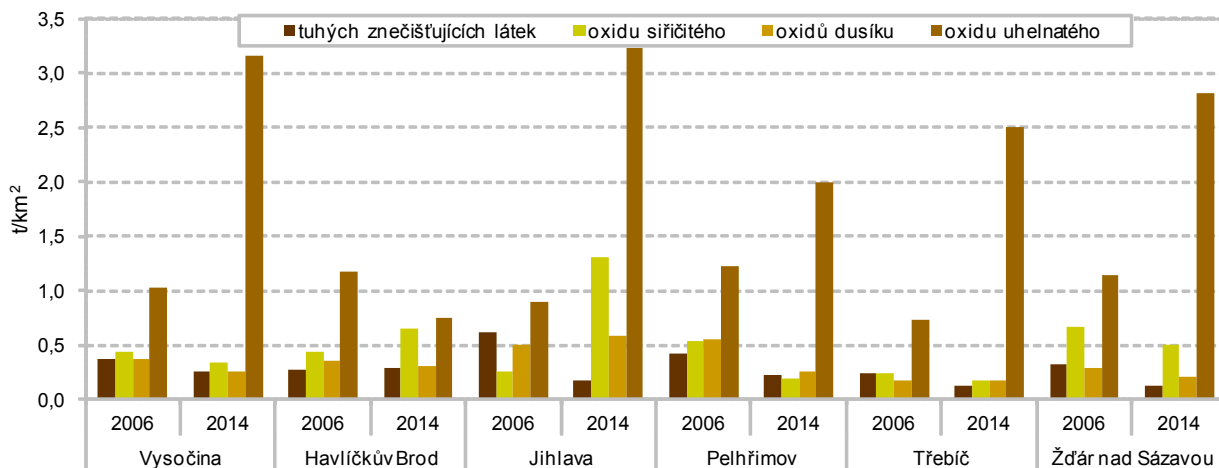

Dlouhodobě nízké emise oxidů dusíku.

Měrné emise tuhých znečišťujících látek poklesly v kraji během roku 2014 o 8 %, přičemž podíl mobilních zdrojů na celkovém množství emisí mírně vzrostl na 16 %. Měrné emise oxidu siřičitého poklesly v roce 2014 oproti předchozímu roku téměř o 23 %, přičemž podíl velkých stacionárních zdrojů (REZZO 1) u těchto znečišťujících látek představuje čtyřicet procent. Měrné emise oxidů dusíku v kraji klesly v roce 2012 oproti předešlému roku o 3,5 % a oproti roku 2008 bezmála o čtvrtinu. Podíl velkých stacionárních zdrojů na emisích těchto látek vzrostl v posledním sledovaném roce na čtvrtinu, dominantní vliv dopravy byl připomenut již výše. Vysočina patří dlouhodobě mezi regiony s nejnižším objemem měrných emisí oxidů dusíku.

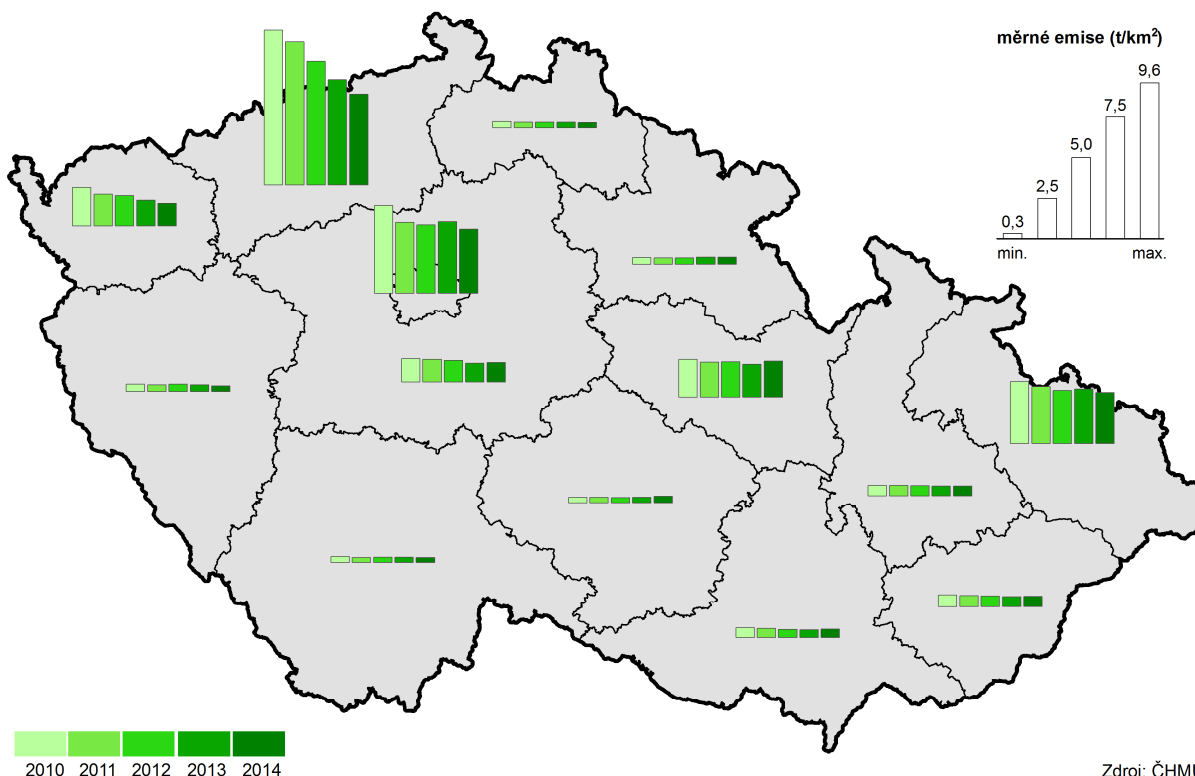
Graf 4.4 Měrné emise znečišťujících látek (REZZO 1-3) v okresech Kraje Vysočina (v t/km²)

Emise výrazně ovlivňuje doprava.

Z územního hlediska lze konstatovat, že emisemi je nejhůře postiženo území nejbližší zdrojům; v kraji se znečištění nejvíce dotýká okresu Žďár nad Sázavou s nejvyššími měrnými emisemi oxidu siřičitého a oxidu uhelnatého a Jihlavska s nejvyššími emisemi tuhých znečišťujících látek a oxidů dusíku. Měrné emise tuhých znečišťujících látek jsou vysoké též v okrese Pelhřimov a oxidu uhelnatého na Havlíčkovobrodsku. Zhoršená kvalita ovzduší vlivem dopravy sužuje všechna větší města (zejména ta, kde se ve špičkách tvoří kolony aut z důvodu špatné průjezdnosti) a okolí hlavních dopravních tepen v kraji. Na úrovni okresů jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje a REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečištění). Emise čtyř sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1-3 v okresech kraje většinou klesaly nebo zůstávaly na stejné úrovni. Výjimkou byl více než dvojnásobný nárůst měrných emisí oxidů dusíku v okrese Havlíčkův Brod a o něco mírnější zvýšení emisí této znečišťující látky na Pelhřimovsku a Třebíčsku.

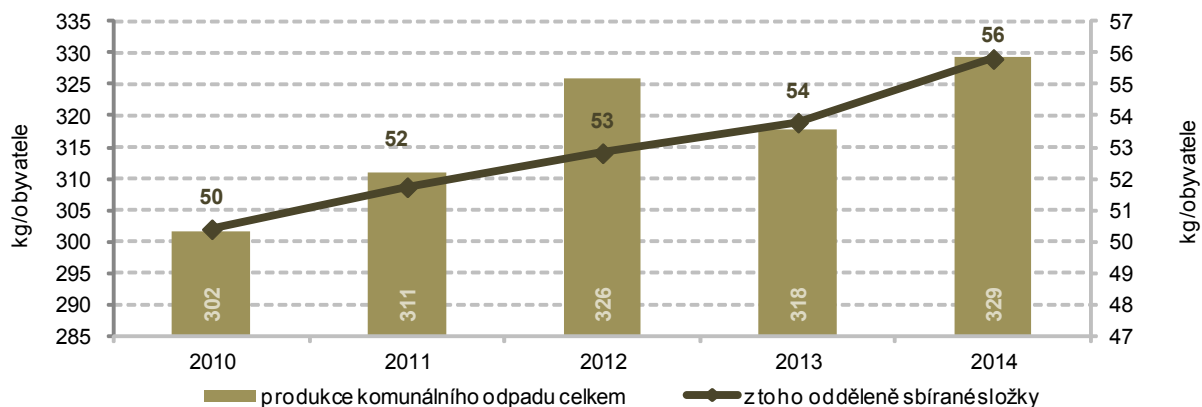
Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2010 až 2014

Solidní úroveň třídění odpadů.

Produkce komunálního odpadu se v Kraji Vysočina v roce 2014 zvýšila oproti předchozímu roku o 3,6 %; v přepočtu na jednoho obyvatele dosáhla v kraji 329 kg za rok. To je více než o šest procent více než činil průměr celé České republiky, hmotnost tohoto rozdílu představuje téměř 20 kg. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu na Vysočině zůstal v roce 2014 na stejné úrovni jako v předchozím roce a činil 16,9 %, což je v mezikrajském srovnání nadprůměrná hodnota. Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v roce 2012 představovalo 55,8 kg/obyvatele, v rámci České republiky to byla po Zlínském kraji druhá nejvyšší hodnota.

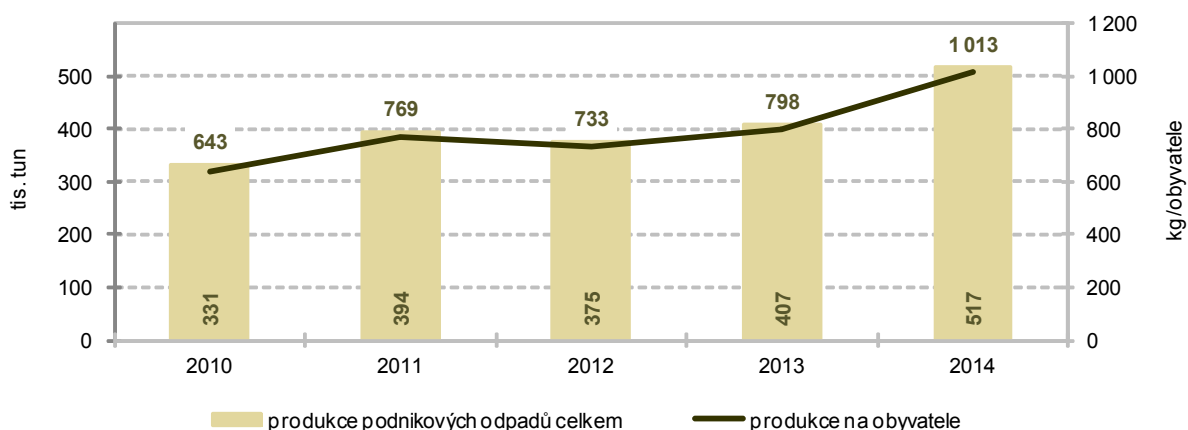
Graf 4.5 Produkce komunálního odpadu v Kraji Vysočina

Produkce podnikového odpadu roste.

Celková produkce podnikového odpadu v Kraji Vysočina měla v uplynulých letech rostoucí tendenci, k jejímu největšímu zvýšení došlo v roce 2014, kdy bylo vyprodukováno o 26,8 % více podnikového odpadu než v předchozím roce. V přepočtu na regionální HDP objem vyprodukovaného podnikového odpadu dlouhodobě klesal, ale od roku 2010 je trend opačný. Největším producentem podnikového odpadu bylo v roce 2014 stavebnictví (44,7 %) a zpracovatelský průmysl (37,1 %).

Graf 4.6 Produkce podnikových odpadů podle místa podniku v Kraji Vysočina

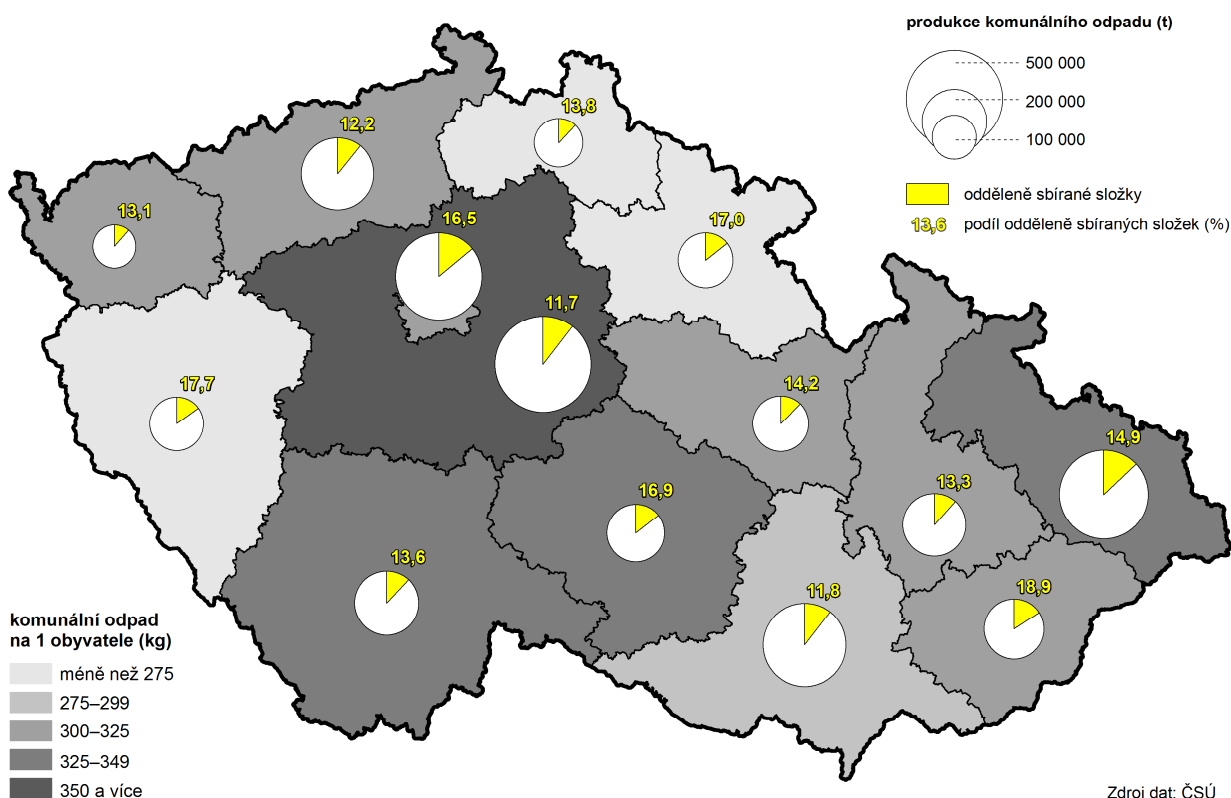

Recyklací prochází třináct procent odpadu.

Množství využitého odpadu v Kraji Vysočina rostlo a rostl i jeho podíl na celkovém množství odpadů. V roce 2014 dosáhl 63,3 % celkového objemu odpadů, se kterými bylo v tomto roce nakládáno. Recyklováno bylo v tomto roce 13,1 % celkového množství odpadu, energetické využívání je na hranici dvou procent. Podíl odstraněného odpadu v roce 2014 dosáhl více než 14 % (o rok dříve to bylo 26 %). V Kraji Vysočina bylo 14,1 % vyprodukovaného odpadu odstraněno skládkováním, podíl spalování byl zanedbatelný. Na terénní úpravy bylo v roce 2014 použito 20 341 tun odpadu, což byl v mezikrajském srovnání třetí nejnižší objem.

Komunální odpad v krajích v roce 2014

Většina investic na ochranu životního prostředí je určena na nakládání s odpadními vodami.

Investiční výdaje na ochranu životního prostředí v Kraji Vysočina ve sledovaném období s jedinou výjimkou meziročně rostly, k jejich největšímu zvýšení došlo v roce 2014, kdy se oproti předchozímu roku více než zdvojnásobily. Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice přepočtené na 1 obyvatele se v roce 2014 oproti předchozímu roku zvýšily o 105,2 % na 5 513 Kč. V členění dle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. Struktura vynaložených finančních prostředků se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší podíl investic je určen na nakládání s odpadními vodami, zatímco rozhodující objem neinvestičních nákladů je vynaložen na nakládání s odpady.

Graf 4.7 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle účelu v Kraji Vysočina (podle kraje sídla investora, průměr let 2010 - 2014)

